

Ryhmä 5: Kirjallisuuskasvatus suomen kielen opetuksen välineenä omassa työssä

Jutta Anttonen (Helsinki), Milja Kuusniemi (Vantaa), Sarita Silverberg (Espoo), Paula Setälä (Seinäjoki)

Suostumme aineiston julkaisuun OPH:n Avointen oppimateriaalien kirjastoon.

Miksi ja miten?

- Halusimme oppia hyödyntämään kirjallisuutta kielen kehityksen tukena ja luoda toiminnalle selkeämpiä käytänteitä, jotta sitä olisi kaikkien helpompi toteuttaa.
- Tavoitteena koota "työkalupakki", jonka menetelmien avulla rikastuttaa kirjojen tarinoita ja tarjota runsaasti kirjan teemaan liittyvän sanaston toistoa.
  - Valitaan omaa lapsiryhmää kiinnostava ja heidän suomen kielen kehitystä tukeva kirja projektityöskentelyyn.
  - Kokeillaan omassa lapsiryhmässä erilaisia tapoja syventyä kirjan tarinaan. Tavoitteena kokeilla useampia menetelmiä ja erityisesti myös jotain itselle uutta tapaa.

Alkutilanne

- Kehitystehtävän jäsenten lapsiryhmissä on eri ikäisiä lapsia ja hyvin vaihteleva määrä monikielisiä lapsia.
- Kaikissa ryhmissä on käytetty myös aiemmin kirjallisuuskasvatusta suomen kielen opetuksen välineenä. Muun muassa menetelminä kokeiltu kuvatukea kirjan lukemisessa, käsitelty tarinoita pöytäteatterin avulla sekä rakennettu leikkejä niiden ympärille.

Kokeiltuja menetelmiä

- Kuvatuki
  - Kuvatuki on helppo toteuttaa ja merkittävässä roolissa mahdollistamassa kaikkien osallistumisen
- Dialoginen lukeminen
- Pöytäteatteri
- Kirjan teemaan liittyvät kädentaidot
- Ohjattu roolileikki
- Sanastoon liittyvän muistipelin tekeminen
- Teemaan liittyvän pelin rakentaminen
- Kirjaan liittyvän tiedon hakeminen muista lähteistä
  - Esimerkiksi tietokirjat tai ohjelmat aiheesta

Kuva: J. Anttonen. Kierrätsyaiheen pohjalta tehty peli ja kuvatuki "Kierrätämme"-lauluun.

Kokeiltuja menetelmiä

- Tarinan uudelleen kerronta
  - Esimerkiksi lapset kertovat kuvien avulla kirjan tapahtumat omin sanoin
- Kirjan teemaan liittyvä retki
  - Yksinkertaisistakin kirjoista nousee monenlaisia retkikohteita
- Kirjan teemaan liittyvien muiden kirjojen lukeminen
  - Laajentaa aiemmin opittua
- Kirjan teemaan liittyvät laulut
  - Jos lauluja ei löydy valmiina, voi tuttuihin sävelmiin muuttaa sanoja
  - Tämä madaltaa kynnystä uuden oppimiselle
- Kirjan teemaan liittyvä jumppa
  - Toiminnallisuus lisää lasten sitoutuneisuutta

Esimerkki projektin toteutuksesta

KIRJAPROJEKTI: ROSKA-REIMA JA JÄTEVUOREN VALLOITUS

Nuppulan kylän asukkaat heräävät huomaamaan, että heiltä kertyy aivan liian paljon jätettä. On lähdettävä selvittämään, mitä jo kertyneelle jätevuorelle voidaan tehdä ja miten varmistaa, että jatkossa jätettä ei kerry niin hurjia määriä.

Ruokahävikin vähentäminen

Ajattelu ja oppiminen

Muiden roska- ja kierrätysaiheisten kirjojen lukeminen

Roskienkeruuretki

Minä ja meidän yhteisömme

Yhteen hiileen puhaltamisen harjoitus

Roska-auto-leikit

Monilukutaito

Roska-autojen toimintaan tutustuminen

Lauluhetket kierrätys-, luonnonsuojelu- sekä roska-aiheisissa tunnelmissa.

Ilmaisun monet muodot

Lokakuun runo: Roska-auto

Kielten rikas maailma

Paperimassan teko paperiroskasta ja siitä uuden paperin valmistus

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Roskien lajittelun harjoittelu

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Päiväkodin kierrätyspisteeseen tutustuminen roskaa vieden

Kuva: J. Anttonen(ryhmän oma sähköinen portfolio, oppimisen alueet/laaja-alaisen osaamisen kuvat Kasko/Hki)

Arviointia

- Lapset olivat innostuneita ja sitoutuneita projektiin.
- Lapset olivat innokkaina puhuneet projektista myös kotona.
- Pitkäkestoinen saman kirjan äärellä työskentely tuo lapselle runsaasti sanaston toistoa, paremman mahdollisuuden oppia kieltä ja onnistumisen kokemuksia.
- Kun kirjan teema ja siihen liittyvä sanasto ovat lapselle tuttuja useiden toistojen myötä, on lapsen helpompi lähteä kokeilemaan hänelle vaikeampia ja uudempia asioita.

Arviointia

- Projektille on hyvä valita ajankohta, joka mahdollistaa keskittymisen siihen. Esimerkiksi halloweenhulinat ja isänpäiväaskartelut osuivat harmillisesti keskelle toteutusta.
- Projektin on hyvä olla sopivan intensiivinen, jotta asiat pysyvät tuoreessa muistissa.
- Haastavamminkin aiheet on helppo omaksua menetelmien avulla, jotka tekevät niistä konkreettisia.

Loppupäätelmät ja jatko

- Kirjojen tarinoiden rikastuttaminen eri menetelmien avulla on hyvin matalan kynnyksen tapa edistää suomen kielen oppimista. Monet menetelmistä vaativat hyvin vähän tai ei ollenkaan valmisteluja, mutta on myös mahdollista tuottaa paljon lisämateriaalia oppimisen tueksi.
- Tämänkaltainen projektityöskentely luo mahdollisuudet sanaston runsaalle toistolle, mikä tukee kielen oppimista suuresti.
- Eri menetelmien rohkea kokeilu näyttää mikä juuri omalle lapsiryhmälle sopii.
- Osaamisen jakaminen oman talon sisällä
  - Materiaalien jakaminen yli ryhmärajojen, esimerkiksi valmiit kirjaprojektipaketit

TYÖKALUPAKKI

